

Előfizetési árak helyben és vidéken

Egy évre . . . 12 korona
Félévre . . . 6 korona
Negyedévre . . . 3 korona
Egyes szám ára 12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
csütörtök reggel.

HATÁRŐR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ujvidék.

Petőfi-utca 47. szám,

ahova a lap szellemi és anyagi részét illető közlemények küldendők.

Ilyen közleményeket és megkereséseket lapunk nyomdája is elfogad.

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Polgártársak!

A Polgári párt többszázfőnyi nagygyűlése a Polgári párt jelöltjeiül ezeket jelölte:

I. negyedben:

Berczeller Lipót, volt városi mérnök.

Paul Keresztély, kereskedő

Gabrovits Mih., földmivelő.

Martin Róbert, iparos.

Wachtl Imre, iparos.

Klement Antal, keresk. iskolai tanár.

Futó Imre, földmivelő.

II. negyedben:

Balla Árpád, kereskedő.

Mayer József, kereskedő.

Kincses Endre, tanító.

Pekló Béla, építőiparos.

Forgács Benő, kereskedő.

Varga Béni, iparos.

Derner Lipót, kereskedő.

Ezekkel a nevekkel megyünk a harcba!

Ezeknek a győzelme a ti győzelmetek!

Titkos — vagy nyílt szavazás?

— Merénylet a törvény ellen. —

Irta: Kalmár Antal dr.

Hogyan, hát még vitatkozni is lehet a fölött, hogy a törvényhatósági bizottsági tagok választásánál a szavazás módjának minőnek kell lenni: titkosnak-e vagy nyíltnek? Hát mióta van érvényben az 1886: XXI. t.-cikk, hogy még ezt se tudják? Vagy tán csak éppen Ujvidéken nem tudják és csak itt nem tudták (vagy nem akarták) a törvényt huszonöt esztendő alatt megtanulni?

Dehogy, — ellenben meg kell érteni, hogy az országban most egy mungó-korszak van s ebben bizakodva, az ujvidéki fiók-mungóknak is megjött az a gyáva bátorságuk, hogy még a legvilágosabb törvénynek is kicsavarhassák a nyakát. Ámde vajjon: kicsavarhatják-e?

Világosan megmondja a törvény, hogy a törvényhatósági bizottsági tagok választása: „a szavazók nevének és lakhelyének nyilvános feljegyzése mellett személyesen beadott szavazatlapon által történik“ (1886 XXI. t. c. 37. §.)

Tehát szavazatlapon által, tehát nem titkosan — mondják az ujvidéki mungók.

A szavazatlapon csak arra valók, hogy rajta legyenek a jelöltek nevei, de hogy a gyakorlatban a nyilvánosság, vagy a titkosság kérdése e részben hogy alakul, az már tényleg a választás vezetőjétől függ — mondja kedélyesen az ujvidéki mungó újság.

No lám, mit ki nem talál a mungó észjárás, amely a jelen konkrét esetben: vagy emeletes számárság — vagy pedig a leghitványabb hatalmi rosszhiszeműség. Mert vagy tudják a törvényt és a törvény alapján kifejlődött belügyminiszteri és közigazgatási bírósági gyakorlatot, — vagy pedig mindezt tudják ugyan, de azért a szavazó polgárok megfélemlítésére már előre hirdetik, hogy a szavazás nyílt fog lenni, lévén itt az a mungó főcél, hogy azok a választópolgárok, akik a városi polgári párt jelöltjeire akarnak leadni a voksaikat, hogy azok — visszaricadva a nyílt szavazástól — ne jöjjenek el szavazni. Ennek a törvénytelen célnak és ezt a célt szolgáló példátlan terrorisztikus eszköznek azonban a fenekére kell verni.

Arra itt most nem hivatkozunk, hogy a szavazatlapon által való szavazást a közigazgatási jog valamennyi tudományos művelője — kivétel nélkül — titkos szavazási módnak mondja; ilyenek mondja azt a törvény miniszteri indokolása is (Képviselőházi irományok 139 sz. 1886) és ilyenek a huszonöt éves országos gyakorlat is, mondom minderre itt most nem hivatkozunk, mert az ujvidéki mungó kalkulációval szemben nem a törvényességnek, nem a magyar közigazgatási jog tudományosságának, hanem egyedül csak az ostornak van helye, a Közigazgatási Bíróság ostorainak, amikkel a készülő munkapárti merénylet már előre is végig paskolható. Ez az ostor pedig a következőképpen suhog:

„Ha a törvényhatósági bizottsági tagválasztásnál a beadott szavazatlapon a választási elnök az átvétel alkalmával megtekintette és azok tartalmáról, valamint arról is, hogy a megjelent választó kire szavazott, tudomást szerzett és ilyenképpen a szavazás titkos jellege meg nem óvatott: a választás megsemmisítendő.“ (K. B. 2356/1899. sz. határozata, 203 ff. sz. döntvény.)

Tehát ugy-e hogy titkos a szavazás módja és hogy titkos: ezt a legfelsőbb fórum, a Közigazgatási Bíróság döntvényképpen mondotta ki. Mikor pedig egy másik mustra mameluk ezt a titkosságot akképpen akarta kijátszani, hogy a szavazatlapon nem nézte ugyan meg, de a választási jegyzőkönyvbe beirt szá-

vazatok sorszáma szerint a szavazatlaponkat megszámozta, hogy később az urnából kiszedett szavazatlaponkat a jegyzőkönyv sorszámaival összehasonlítva megtudja, hogy ki hová és kire szavazott: akkor ennek a huncutságnak a megakadályozására mondotta ki a Közigazgatási Bíróság, hogy:

„A szavazás titkos jellege megsértettnek tekintendő és a választás megsemmisítendő akkor is, ha a szavazatlapon a jegyzőkönyvbe beirt szavazatok sorszámai szerint megszámoztatnak.“ (K. B. 394/1902 sz. hat. 363 f. sz. döntvény.)

*

Most pedig, hogy az igazság élő jogát az ujvidéki polgárság előtt föltártuk, nem gondoljuk, hogy ennek ellenére, a hatalom önkényében bizakodva, a világos törvény felrugásával az ujvidéki munkapárt meg merné kockáztatni azt, hogy az ujvidéki városi képviselők választásánál a titkos választást — nyilvánossá tegye s ott a szavazati lapok átvételénél megvizsgálhassa azt, hogy ki hová szavazott? Aki ilyen szemérmetlen vakmerőséggel merne bele nyulni a polgárok a törvény által védett lelkiismereti szabadságába: az ellen a törvényeken álló és egyedül a törvényekre támaszkodó népnek joga volna a legmesszebbmenő megtorlással élni. A mai kormányrendszer már rég vonaglik, de amig végképpen felfordul: addig is a rendszer törvénytelen ségekben utazó embereit mőresre taníthatja a nép és Kossuth Lajos szerint nem is kell ehhez más a népnek — csak: akarni kell!

A „Polgári párt“ jelölő nagygyűlése.

Utban a győzelem felé.

Ujvidék polgársága egy táborban.

Minden hatalmi túlkapás, minden erőszak ellenére a győzelem útban van és miként a lavinát, azt senki és semmi fel nem tartóztathatja. Igenis útban van a győzelem, mely a szabad és független polgárság győzelme lesz, diadala a polgárság lelkiismereti szabadságának és a mai átkos városi rendszert bukása, amelynek lélekharangját december hó 11-én fogja a polgárság felébredt öntudata megkondatni.

Nem használ a munkapárt házalása, nem használ az erőszakosság minden rafinírozott alkalmazása, nem használ a városi tisztviselőknek munkapárti kortesekké való kivezérlése, nem használ az italmérési jogok

igérete és azok elvételével való fenyegetése, a polgárság szemérlől leest a hályog és a népcsaló és népámitó igéretekre, fenyegetésekre, magyarul mondván *látjátok!*

Nem lehet a mi polgárságunkat többé a falhoz állítani, nem lehet vele bolondot járatni, nem hallgat az többé mézes-mázos igéretekre, felismerte már a nép igaz barátait és undorral fordul el azoktól, akik a polgárságot csak akkor ismerik, amikor szavazatukért kunyerál, de amikor helypénzről, adóemelésről, jogtalanságok megtorlásáról van szó, akkor a polgár semmi és senki.

A munkapárt jelöltjei közt a népből egy sincs, se a katolikus magyarságból, se a református önérzetes polgárságból.

Az a párt, amely a népet kizárja a városi házból, amely a népet oda nem engedi bejutni, mert fél tőle, hogy zsiros lesz a magyar nép becsületlen munkától kérges kezétől, az a párt nem a polgárok pártja, az a párt a nagyfejűek érdekszövetkeze.

Csak ők jussanak be, nem törődnek senkivel, csak ők ülnek körül a füstölő hus-fazékot és nem is ismerik azt a negyedet, azt a városrészt, ahova most szemérmetlenül be akarnak törni.

Kérdjük Ujvidék népét, tudja-e egy Siebold, egy Urban, egy Lebherz, egy Herzog, egy Kurz és tudja isten hogy híjják a többi mungójelöltet, hol van az Epres utca, hol az Árpád utca, hol az Attila utca?

Tudják-e ők ezt, akik még soha ezekben az utcákban nem voltak, ott soha senkit nem ismertek, tudják-e ők a nép bajait, felismerik-e ők, kik soha a néppel nem törődtek, akik a polgárt kutyaába veszik, úgy tekintik, mint akiket a választásokhoz jó felhajtani, kihasználni, — de vele szóba nem állanak.

Ujvidék polgárságának szeme kinyitott! És mert most már tisztán lát, — félre az utóból a népámitókkal.

Most egy éve felelküdtek az általános, egyenlő, titkos és községenkénti választói jogra és mert a kenyéradójuk, uruk, parancsolójuk, gazdájuk : a miniszterelnök a magyar nemzetnek a királyi trónbeszédben is megígért általános választói jogot előadza, nem akarja, csak a választásoknál a nép bolondítására, becsapására tartotta jónak megígérni — az ujvidéki hősök is ma úgy hallgatnak erről, mint *dinnye a fűben*.

Ujvidék polgársága lerázta a két év óta szívére nehéz súlyként nehezede nemtörődömséget, a tettek mezejére lép és leveri a mai városi többséget, mely minden rossznak okozója.

A polgárság erős sorokban, mint egy bevehetetlen sereg összeállt és egész erejével, bátorságával, a munkapárt iránti érthető gyűlöletével megy a december hó 11-iki csatába, ahonnan a magyarok jóságos egy istenének segítségével mint győztes párt fogja a város háza ormára kiűzni a független és szabad polgárok diadalmas, mungóverő zászlaját.

A vasárnap, e hó 3-án tartott Polgári párti nagygyűlés, annak méltóságteljes és lelkes lefolyása, az ott megjelent független és szabad polgárok óriási száma, azok szavának hatalmas súlya, az a falrengető tüntető lelkesedés, amely a Polgári párt szónokainak izzó beszédeit követte, — a csatát végleg eldöntötte és ha a munkapárt ebből a gyűlésből sem okult, hogy neki legjobb pakkolni és útból állani, akkor a munkapárt az ellenzéki táktól nem akarja látni az ellenzéki polgárság egész erdejét.

De áán jó, — örömmel, teli reménységgel, a biztos győzelembe vetett megingathatlan hittel megyünk a csatába, ahonnan csak győztesen kerülhetünk ki.

Évek óta magunkba fojtott keserűségünkkel, lelkünk, szívünk minden dobbanásával, a győzelembe vetett szilárd hitünk erejével kiáltjuk a polgárság felé:

Polgárok! Itt az idő, álljunk talpra és Ujvidék sorsa ismét a polgárság kezébe kerül, elég volt a felülről diktált parancsoknak, legyen Ujvidéken úr a polgár és az történéjék, amit a polgárság akar.

Hogy ez így lesz, tanúság a vasárnap délutáni lefolyású jelölő nagygyűlés, amely a

Mayer Nagyszálló éttermének utolsó zugát megtöltötte csupa polgárral, csupa öntudatos, szabad és független férfival, akik a Polgári párt zászlaja alá csoportosulva döntő és mungóverő rohamra készülnek a hatalmat biterlő mungóserg ellen.

Amikor Adamovich István dr. volt országgyűlési képviselő, a Polgári párt illusztris elnöke, magasröptű beszéddel a polgárság lelkes és viharos tapsai közt a gyűlést megnyitotta, száz és száz polgár ajkáról elhangzott éljenriadalom jelezte, hirdette, hogy ez a sereg verhetetlen, ez a sereg a győzelem, hol egy nyi az igazi polgár, hol a nagyfejűeket kinyvi, — akik minden kormányt támogatnak, — egész Ujvidék polgársága volt képviselve, ott csak győzni lehet.

Az első beszédet Berezeller Lipót, nyug. városi mérnök, a Városi polgári párt kiváló, új tagja mondta, amely beszéd mellett, hogy a szónoki művészet remeke volt, minden szavának igazságával valósággal lázba hozta a polgárság sok száz főnyi seregét. Kiméletlen gúnnyal, az ellenzéki férfiu minden rátermettségével, bonokés alá vette a mai városi többség egész diestelen pályafutását és hogy bravuros ügyességgel felépített és a többség husába, a csontig ért vágásokkal tarkított beszéde viharos, e teremben még nem látott lelkes visszhangra talált, bizonyítja, hogy Ujvidék polgársága jóllakott a mungóvirt-schafttal, kezd derengeni, itt a hajnal, a jobb jövő beköszönt . . . .

Amikor a percekig tartó tapsorkán lecsillapult, a Városi Polgári párt egymásik új slager tagja lépett a polgárság elé, hogy a németajku polgárság szeméit kinyissa, megmutassa az utat, hol van a helye a polgárságnak: a Városi Polgári pártban, mely a város lakossága érdekeiért, e város polgárságának boldogulásáért küzd.

Dernor Lipót, kereskedő volt ez az ünnepeit férfiú, aki amikor a polgárság megfujta a toborzót, — tudta, hogy az ő képességeinek, tudásának, rátermettségének csak ott van a helye, minde hosszabb gondolkodás nélkül: szíve és esze után menve fenntartás nélkül csatlakozott a városi ellenzékhez, mely benne értékes erőseget kapott, ki a torony alatt is nagy szolgálatokat fog tehetni a város lakosságának.

Lusztig Nándor Dr. indítványára a jelölés megejtése céljából egy nagyobb bizottságot küldöttek ki, amelybe kizárólag polgárok lettek beleválasztva, akiket senki nem irányított, befolyásolt és így azok az érdemes férfiak, akikre a választásuk esett, igazán és spontán a polgárság jelöltjeinek tekinthetik magukat.

Nem kinevezés, nem kortesszolgálatok jutalmazása állította össze a listát, hanem a polgárság bizalma.

Csak hazugság és gázság merészelnének a polgári pártól mondani, hogy az ő jelölésénél más befolyás is érvényesült, mint a polgárságé.

A jelölőbizottság tagjai voltak:

Dr. Lusztig Nándor elnöklele alatt Okos Béla, Gábris János, Balogh István, Béres György, Klauer Sándor, Weiss borbély, Stibányi Márton, Apró György, Fiszties Károly, Péterváry Sándor, Kasper Gergely, Czidlich Alajos, Lobenstein Károly, Heiszler Jakab, Simon György, Weingertner Lipót, Gold Béla, Krón Richárd, Szabó Péter, Marmello Ferenc, Stein Dávid, Tomane Pál, Somogyi György, Mészáros János, Erdős Lajos, Gellért Károly, Cséki Dávid, Martin Ferenc, Szekeres Bálint, Müller Mihály, Kotta József, Ripp Sándor, Tandori József, Bulics Pál, Knézy Pál és Johnson Alfred.

Nem-e csupa polgár, nem-e a polgárság minden rétege, ezeknél még az elvakult pártgyűlölet sem találhat kivételt valót.

Amíg a bizottság a jelölés megejtése iránti indítványát elkészítette, azalatt Lovrekovich Ferenc mondott temperamentumos, nagy tetszéssel fogadott beszédet.

Dr. Lusztig Nándor a bizottsággal visszatérve a terembe, közli, hogy a javaslat kész, de mielőtt azt a nagygyűlés elé terjeszti, kötelességet tesz, amikor rámutat, hogy sokan voltak, akiket a bizottság érdemeseknek tar-

tott a törv. biz. tagállásca való jelöléshez, de valamennyi érdemest jelölni nem lehetett. Sőt a munkapárti névsoron is szembeötlött nekünk egy név — mondta et szóló — Balassa Henrik, takarékpénztári igazgató neve, aki kiváló és zsenialis finánekapacitás, de ugyis mint egyéb személyi kiválóságánál fogva a törh. bizottságba mindenképen beleváló és ettől csak azért tartunk el, mert az „Ujvidéki Hírlap„ ban megjelent nyilatkozata szerint más jelöltséget, két helyen valót el sem fogadna. (Kisült utóbb, hogy az U. H. ebben sem mondott igazat.)

Ezután felolvasta azok névsorát, akiket utóbb a nagygyűlés lelkes és viharos éljenzés mellett, jelöltjeinek választott meg:

I. negyedben.

Berezeller Lipót, volt városi mérnök.
Paul Keresztély, kereskedő
Glabrovits Mihály, földmivelő
Mártin Róbert, iparos
Wachtl Imre, iparos
Klement Antal, keresk. iskolai tanár.

II. negyedben.

Balla Árpád, kereskedő
Mayer József, kereskedő
Kineses Endre, tanító
Pekló Béla, építőiparos
Forgács Benő, kereskedő
Varga Béni, iparos
Derner Lipót, kereskedő

A jelölés viharos tetszéssel találkozáván, még Wachtl Imre és Paul Keresztély mondtak igen sikerült és nagy tetszéssel fogadott beszédet, végül Lusztig Nándor dr. és Adamovich István dr. buzdították a nagyszámú polgárságot a kitartó munkára, mire a fényes sikerű és lelkes lefolyású nagygyűlés véget ért.

Munkapárti aknák.

Nem szokásunk mások bajaival belödni, nem is akarunk a jelen esetben sem mások ügyeibe avatkozni, de amikor mások, akiknek céljait jól ismerjük, bennünket akarnak arra felhasználni, hogy mi legyünk kiseded terveikhez az eszköz, akkor igazán szakítunk eddig vallott álláspontunkkal és tisztazzuk a helyzetet.

Munkapárti jól ismert helyről céltudatosan terjesztik a hírt, hogy a polgári párt megalakítása kizárólag a főispán személye ellen irányul és ezzel is akarják a főispáni szék alá helyezett aknákat erősíteni.

Mi nekünk a főispánhoz semmi közünk, bennünket ég és föld választ el egymástól és ha csak be nem lép a mi pártunkba, vele együtt soha se lehetünk, soha se leszünk. De dacára annak, hogy politikailag áthidalatlan úr van kettőnk között, el kell ismernünk, hogy abba a hibába nem esik, hogy a város önkormányzatába avatkozik és így nem tehető felelőssé azokért az állapotokért, amelyek ott benn: a torony alatt vannak és amely uralomnak a látható és láthatatlan feje: korlátlan irányítója városunk országgyűlési képviselője. A polgármester csak vak eszköze. Az történik, amit ő akar. Egy díjnokot se lehet és szabad nélküle felvenni vagy elbocsájtani.

Nem tagadjuk, hogy a mai városi rendszer fejét, mozgatóját benne látjuk és így a polgári párt szervezkedése annak a rendszernek a megbuktatását célozza, melynek gyeplőszarait ő tartja a kezében.

De még így is nem személyek ellen folyik a harc: a rendszer ellen, mert az egész rendszer hibás, egészségtelen, — beteg.

Ezt a beteg rendszert akarjuk megbuktatni és ennek letörését és helyébe a polgárság igaz akaratának érvényesítését követeljük.

Amíg azonban despoták kormányozzák városunkat, addig ez a harc el nem ülhet, addig meg nem szününk küzdeni és nincs a hatalomnak annyi fogd megje, amelyek a polgárság választási szabadságát erőszakosan befolyásolhatják. Hiába uszítják Ujvidék népére a szegény *rab-szolgákat*: a városi tisztviselőket, a polgárság tudja, hogy a *választás titkos és a törvény szigorúan bünteti* és megsemmisíteni rendeli azt a választást, amely a *titkosságot* megszegi és így nyugodtan adja a szavazatát azokra, akiket a polgárság érdekeinek megvédésére hivatottnak tart.

Bennünket ne használjon fel *senki mumusnak, ne ugrasszanak senkit*, mi férfias bátorsággal szembeszállunk a multban is azokkal, akik a független polgárság akaratának letörésére kezét fogták, de a *harc módját* mi állapítjuk meg és nem leszünk eszközei senki aknamunkájában.

Ennyit a mi harcunk tisztaságáról.

HIREK.

Polgártársak I

Hétfőn, december hó 11-én lesznek a választások.

Az I. kerület szavazópolgárai a kereskedelmi és polgári iskola épületében,

a II. kerület polgárai a beiteri róm. kath. elemi iskola épületében szavaznak.

Polgártársak I

Tartsátok ébren eddigi lelkesedéstüket!

A győzelem utban van.

Hétfőn diadalra visszük zászlónkat!

Iparkodjék mindenki kora reggel párttanyáinkon lenni!

El ne feledje senki, hogy a választás után is élünk! Az árulásra minden kor a becstelenséget sűtötte. Ne akadjon egyetlen ujvidéki polgár is, aki magát megvesztegetni hagyná, vagy aki gyáván megfélemlíteni engedné magát!

Mi győzünk; azt akarjuk, hogy a győzelmünk fényes legyen!

Vigyázzatok! Ne engedjétek magatokat becsapni! Választás után is élünk!

Becstelenségben hal meg az, aki elhagyja övét!

T. olvasóink, főleg választó joggal bíró részének figyelmét felhívjuk lapunk mai vezércikkére. Egy országosan ismert, kiváló közjogász-író, Dr. Kalmár Antal mondja el a tvh. biz. tagválasztások titkosváltáról, nem az egyéni nézetét, hanem a törvényen alapuló, hosszú jogszokás által szentesített és a közigazgatási bíróság, mint legfelsőbb fórum döntvényei által megerősített és így a választó polgárok szabadságát biztosító rendelkezések mikéntjét. A választópolgárokat választói joguk gyakorlásában te-

hát ne tartsa vissza a munkapártiak által már régebben hirdetett s nem is utolsó korteszokásnak szánt azon kijelentés, hogy a választás nem lesz titkos, a választás módja a választás elnökétől függ. Am tudomást szerezhettek mungók is e cikkből, arra nézve, hogy hiába kísérelnek meg a törvénytörést utját ezuttal. Ravaszul kigondolt, gonosz és megfélemlítésre szánt tervük dugába dől a közigazgatási bíróság döntvényei sziklaszilárd védfalán.

Jelölésünk. De más is náunk a helyzet, mint mungóéknál. Ott a jelöltek egymás fejét zúzták be, mindenki akart jelölt lenni; nálunk önzetlen hazafiak vannak és pártérdekeknek alárendelik a személyes kérdéseket és egyetlen sértett hiúság sincs, aki aprehendálna amitt, hogy nem lett jelölve. Itt van egy lista, csupa tiszteletreméltó önzetlen név. Jelölteknek szerettük volna, de ők mások javára elutasították maguktól ezt a megtiszteltetést nálunk több volt a főka, mint az eszkimó. Önként jöttek és ajánlottak maguk helyett másokat. Ilyen önzetlenség polgári erény és becsülésre méltó. Így voltunk Fischer Henrik dr., Richter Dániel, Kovács Bódog dr., Bruck Ferenc, Jójárt János, Szalay Lajos, Czoczek Nándor, Herger Ágoston, Juhász Jenő, Varga György, Bulics Pál neveivel, elhárítják maguktól a megtiszteltetést és a párttaktikának alárendelik saját énjüket. Meghajtjuk előttük az elismerés zászlóját. Ilyen önzetlen hazafiak táborával öröm és büszkeség — együtt lehetni.

A képviselőválasztáshoz. A következő sorok közlésére kértünk fel: „A Határőr m. számában „Választások előtt” címűn megjelent cikk igaz örömmel töltött el, mert annak írója minden pártpolitikai szempont fölé helyezkedve, egyesegyedül a város, tehát az összpolgárság érdekében mondotta el azokat a követelményeket, amelyek a biz. tagtól első sorban és okvetlenül megkívántatnak. Csak egyet felejtett ki említett cikk írója, t. i. nem jegyezte föl, hogy a munkapárti jelöltek közt nem egy van, de többen is, akik a városatyai kvalifikáció legelső, legfőbb sine qua non-ját sem sajátították el, amennyiben a magyar nyelvet még szóban sem bírják, de sőt olyan is van, aki még saját anyanyelvén, németül sem tud helyesen írni. Egy szabad gondolkozású választó.

— **Potyavacsora.** Ha igaz, mungók szombat estére nagy etetés — itatásra készülnek. A vesztegetés nem használna ugyse, — a *választás titkos* és ők csak sicerre, biztosra mennek, — így megszületett a potyavacsora, melyet szombatra terveznek. Nem egész ingyen, majd megmondják, a vacsora 50 vagy 60 krajcárba kerül és ezért kapnak annyit enni vagy inni, hogy az a vendéglősnek is személyenként 3 forintba kerül. A *többi a pártkassza fizeti.* Tehát, aki paprikásért, egy pár liter borért *elvit* el akarja adni, az menjen a bankettre, lakjék jól és váljék a potyázás egészségére. De aki önzetesen polgár, az otthon vagy a vendéglőben *saját pénzéért* lakik jól és nem vesztegetti magát — *paprikással,* Külömben Ujvidéken ilyen módon úgy sem lehet a polgárságot megkaparítani. Becsületes, öntudatos polgárt nem. Jó étvágyat! Csak el ne rontsák a gyomrukat.

A polgármester munkában. A polgármester, aki mint a 48-as párt tagja, a 48-as párt jóvoltából került ebbe a diszes állásba, amióta a párt kisebbséggé lett, az ellenpárthoz esatlakozott. „Szeretnem látni azt a kormányt, amelyet én nem támogatok” — szokott a jelszava lenni. A polgármester úr engedelmes, készséges hiva a munkapártiak, a neki kiosztott választókat direkte vagy indirekte „megdolgoztatja”. Legelőbb a tisztviselőket citálja fel és egyenként jobb meggyőződésük ellenére a munkapárthoz való esatlakozásra kényszeríti őket. Szabad országban, szabad polgárokkal!!! a tisztviselőket megígérték, de mert a választás titkos, mikor kijöttek a hivatalából, a markukba nevettek. Nagyon nevettek és volt okuk nevetni. Es kit nevetni.

A kálvinista zsidó. Ilyen is van. Eddig azt hittük, hogy a zsidó csak zsidó és nem lehet gör. kel. zsidó, kálvinista zsidó. Dr. Gál Á. Odön, 6 a dicső jelölt, megoldotta ezt a kérdést is. Hat év előtt, amikor a választók dühöngő bizalmából — megbukott, a szerb polgártársainkat is felkereste és ezeknek ezt mondta: nem ismertek engem, én vagyok a szerb zsidó? a jeles városatyajelölt, a népszerű Gál A Odön, aki megint toronymagasat fog bukni, töprengve, mint Hamlet: „engem nem ismertek, a kálvinista zsidót”? Puff neki, most már kálvinista zsidó. Mi lesz ebből a szeniális jelöltből még? Minden — csak városatyá nem. Nyugodt lehet, a nép imádja és nem szeretné, ha elszakadna tőle. Maradjon csak náluk — künn. Gál A Odön! Igen!

„**Másodrendű emberek**” Hétfő este 6 órára a főispán magához rendelte városunk összes hivatalfőnökeit és buzdította őket, hogy a munkapárt jelöltjeire szavazzanak és hivatalnokait oda szavaztassák le. Községi választásoknál ez az első eset, hogy a hivatalnoki karra pressziót akarnak gyakorolni és bizunk ezek önértében, hogy titkos választás lévén, méltó választ adnak erre a meg nem engedett presszióra. A főispán, aki úgy látszik azt hiszi, hogy az igazi, a teljes, az elsőrendű ember legalább Kurz Kornélen kezdődik, azt mondta a hivatalfőnökök egyikének: *Csak nem fognak „másodrendű” emberekre szavazni!*

Mi vagyunk a másodrendűek. Nem! Még kevesebbek. Mi csak *polgárok* vagyunk és azoknak Ujvidéken eddig *szavuk nem volt.* Most összeálltunk, hogy megüzenjük a hatalomnak: *Ujvidék a polgároké.* Akár milyen mérték szerint is mérik. Mi kerges kezű, „bocskoros” párt mat csak összetartunk.

— **Sajtóper.** A szegedi esküdtbírósg mult héten tárgyalta Cserey Mór tanítónak Friedmann Kálmán ellen rágalmazás, illetve becsületsértés miatt emelt sajtóperét. Olvasóink bizonyára emlékeznek még, hogy az U. Közlöny már régebben hozott Cs. Mór tanító ellen egy nagyon is becsürelő, gyalázó közleményt, melyben Friedmann Kálmán, a „Pannonia” kávéház tulajdonosa, tanbetyár és sok más hasonló címekekkel illette Cserey tanítót. A szegedi esküdtszék Friedmann Kálmán vádottat felmentette, ami nemcsak nagy erkölcsi, de súlyos anyagi vereséget is jelent panaszos Cserey tanítóra.

Budapest szálloda Szeged, Aradi u. 6. (Tisza nagyszálloda függeléke.) Bejárata Klauzál téri villamos vasút megállójától. Udvari szoba személyenként világítással és kiszolgálással K. 1.60 Utcai szoba személyenként villanyvilágítással és kiszolgálással K. 2.40. Ugy az utcai, mint az udvari szobák tiszták és világosak. A környékbeli közönség kedvelt szállója. 4-52

Felelős szerkesztő: **Zanbauer Ágoston.**
Laptulajdonos az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt.

A ki nemcsak karácsony este, hanem azután is boldog és meglege- **akar,**
dett **gyermek**eket látni
annak olyan játékszerrel kell választani, a melylyel a gyermekek tartósan és szívesen
foglalkoznak. Azonban 1 játékszerrel sem foglalkoznak szívesebben a gyermekek, mint a

Richter-féle
Horgony-Kőépítőszekrényvel,

a gyermekek tapasztalat szerint a fényes többi játékszer csakhamar félre teszik, hogyakkor mindig újlag szép építményeket, várakat, templomokat, kastélyokat, hida- felállíthatassanak. Ők csakhamar tudják, hogy a Horgony-építőköveket jól kell állítani, hogy azokat a következő kiegészítőszekrényvel, a mely neki nagyobb és- szebb építményekhez mintalapokat hoz, ismét felhasználhassák. Nem létezik más játékszer a mely hasonló módon oktatólag és nevelőleg hatna és azért egy karácsonyfa alatt ne hiányozzék a valódi Horgony-Kőépítőszekrény. Bevásárlásnál azonban a legnagyobb elővigyázat szükséges, mert silány utanzatok vannak forgalomban és saját biztonság kedvéért nyomatékosan **Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrényt** kérjünk és szekrényt a „Horgony” jegy nélkül mint nem valódit utasítsunk vissza. Legokosabban cselekszik azon anya, a ki bevásárlás előtt az új képes építőszekrény árjegyzéket hozatja és aszerint a kiválasztott szekrényt kéri. Az árjegyzékben bővebbet találunk a Horgony-Hidépítőszekrényekről és a leányok által annyira kedvelt „Meteor”-rakásjátékokról.

Richter F. Ad. és Ta.

kir. udv.

és kamarai szállítók,

Bécs. I., Operngasse 16.

Gyár és iroda:

XIII/1 Eitelbergerg. 6—14.

A ki zenekedvelő, az kérje a híres Imperator-zenélő-művek és beszélőgépek árjegyzékét is.

Schaumburg-Lippe Herceg

BEREMENDI

PORTLANDCEMENT- és MÉSZMŰVEI

Kereskedelmi igazgatóság;

PÉCS, Indóház-utca 45.

Művek: **BEREMEND.**

Kitűnő minőségű és páratlanul szép színű

PORTLANDCEMENT

és fehérmész gyártása,

valamint géppel zuzott kavics és nyers mész előállítására.

Évi termelés: 500.000 portlandcement,

120.000 q fehérmész 800.000 q kavics.

Portlandcementünk kiváló minősége

mindenütt a legnagyobb elismerést vívta ki.

— A hivatalos szabványokat messze felül.

muló minőségért szavatolunk. 29—30

Pontos és gyors kiszolgálás!

Eladó:

Ey nagyobb családnak való ház 4 szoba, előszoba, mellék helyiségekkel és egy könyvtár.

ERZSÉBET SZÁLLODA

ÁTVÉTELE.

Tisztelettel bátorkodunk Ujvidék szabad királyi város és környéke mélyen tisztelt közönségét tisztelettel értesíteni, hogy

AZ ERZSÉBET-KIRÁLYNÉ NAGYSZÁLLODÁT

annak elsőrendű kávéházával, éttermeivel, valamint tánc-
termével együtt folyó évi december hó 1-én Horti Balázs
úrtól átvettük,

Alólírottak bátorkodunk még azon körülményre is utalni, hogy nevezetesen Kovács Lajos a Koritnyicza világhírű fürdőhely kúrszalonjának hosszú ideig volt tulajdonosa, valamint Kozma Rezső, aki Budapesten a Boulevard Kávéház tulajdonosa volt, és még számos ezen a téren felmutatott bő tapasztalataink szintén kezkeskednek arról, hogy az Erzsébet szálló és kávéház kedves vendégeinek úgy mint eddig, ezentúl is kényelmes és elsőrendű szórakozó helyéül fog szolgálni.

Bátorkodunk még azt is megjegyezni, hogy úgy az étteremre, valamint kitűnő italokra nagy súlyt fogunk helyezni.

Amidőn mindezekről szíves tudomásvételt kérünk ajánljuk magunkat,

tisztelettel

KOVÁCS LAJOS

a Koritnyicai kúrszalon volt tulajdonosa

KOZMA REZSŐ

a Budapesti Boulevard kávéház volt tulajdonosa,
az Erzsébet szálló új tulajdonosai.